

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
ดอยเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นายวารินทร์ วรินทร์เวช

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ ลีสวรรณ์ ประธาน

รองศาสตราจารย์ ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรรณิการ์ ภูประเสริฐ กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของสภาพของพื้นที่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยเชียงดาวนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2515-2548) ศึกษา รูปแบบและความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรและการท่องเที่ยวในพื้นที่ในอดีต วิเคราะห์ ศักยภาพในชุมชนที่เกี่ยวข้องในการจัดการทรัพยากรและการท่องเที่ยวในพื้นที่ และเสนอแนะ รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่จะนำไปสู่การจัดการอย่างยั่งยืนในอนาคต

การศึกษาวิจัยนี้ ใช้วิธีการผสมผสานระหว่างวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยมุ่งเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก ซึ่งรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการ สทนทนากลุ่มกับกลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มชาวบ้าน และการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยว การวิเคราะห์ใช้วิธีการเชิงคุณภาพร่วมกับวิธีการเชิงปริมาณ

ผลการศึกษารูปได้ว่า บริบทของพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเชียงดาวและชุมชนใน พื้นที่เป้าหมายมีลักษณะเฉพาะพิเศษที่แตกต่างจากสถานที่ท่องเที่ยวทั่วไป มีเอกลักษณ์ทาง ประวัติศาสตร์ ธรรมชาติที่โดดเด่น มีพันธุ์พืชและสัตว์ป่าหายาก บางชนิดพบได้ที่เดียวในโลก สิ่ง เหล่านี้เป็นที่ดึงดูดใจของกลุ่มนักท่องเที่ยว ที่เข้าไปเยี่ยมชม ศึกษาธรรมชาติ ประกอบกับการทำงาน

ร่วมกัน 3 ฝ่าย คือ นักวิชาการเช่น ผู้วิจัย เจ้าหน้าที่ป่าไม้ของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เชียงดาว ได้ร่วมกันพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติร่วมกัน ในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจและตระหนักถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ ไปพร้อมกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ และวิถีชุมชน

กระบวนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการร่วมมือกันของชุมชน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และนักวิชาการ จึงเกิดขึ้นได้ โดยการใช้ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว ศักยภาพของคนในท้องถิ่น ตลอดจนความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่มีส่วนร่วมในการออกแบบ จัดการท่องเที่ยวร่วมกัน หรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการวางแผนเตรียมการและดำเนินจัดการท่องเที่ยว ในรูปแบบที่ทุกฝ่ายต้องการ และเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน แบ่งบทบาท และหน้าที่ เพื่อเพิ่มความรู้และพัฒนาทักษะในการบริหารจัดการท่องเที่ยว ซึ่งได้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระดับชุมชนและภาครัฐ ตลอดจนได้มีส่วนสนับสนุนให้ชุมชนมีความเข้มแข็งทั้งในด้านสังคมและเศรษฐกิจ อันก่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาตนเอง

การวิเคราะห์รูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ นั้น พิจารณาได้จากทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ ศักยภาพของชุมชน องค์กรที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การให้ความร่วมมือกัน ภายใต้ระบบการจัดการให้เกิดจิตสำนึกความเป็นเจ้าของ รักและหวงแหน ประกอบกับคุณค่าทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมความเชื่อดั้งเดิมที่มีอยู่ในวิถีของชุมชน มีส่วนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความร่วมมือ ยอมรับซึ่งกันและกัน ตลอดจนพิจารณาถึงความยั่งยืนในอนาคต

The study revealed that in the context of Wild Animal Conservation Area at Doi Chiang Dao and local communities, the aim was specific and different from other tourism places in general. It was historically unique, had prominent nature and scarce plants and wild animals some of which can be found only in this place. These things were attractive to the tourists who visited and studied the nature. The cooperation of 3 groups i.e. academics, researchers, Forrest Officers of Chiang Dao Wild Animal Conservation Area, who worked together to improve knowledge in natural resource management in term of eco-tourism, brought the pride and awareness of natural resource conservation as well as the conservation of art culture, tradition, believes and community's way of life.

The procedure in managing eco-tourism by the cooperation of communities, Wild Animal Conservation Area and Academics could happen by using the potentials of the tourism resource, local people through the relationship of people in communities who took parts in designing managing the tourism together or building new knowledge in planning the preparation and the tourism management under the model which every group needs and was appropriate to local condition. This generated the co-learning procedure, role and duty separation to increase knowledge and improve the skill in tourism management, making good relationship in community and government levels as well as supporting the community's strength for both social and economic aspects to be sustainable for self-improvement.

The analysis of the appropriate tourism model in Wild Animal Conservation Area at Doi Chiang Dao, Chiang Dao District, Chiang Mai can be considered from local tourism resources, the potential of communities, involved local organizations in managing eco-tourism resources, cooperation under management system in order to encourage the realization of ownership, love and possession along with the wisdom value and culture of traditional believes available in community's way of life which links the relationship between human and nature based on the cooperation, acceptance of each other through the sustainability in the future.